

Niet naar Interlaken

LIDWIEN FELD

Een avond Thomas Bernard is een aanval op je gemoedstoestand. Als je je welbevond dan is dat na een half uur zeker afgelopen en was je al depressief dan voel je je in je eenzame lijden bevestigd. Het leven is zinloos, de wereld is een riool, niks verandert. Wie deze aanslag van twee uur en een kwartier duren theater zonder pauze en met alle nadruk op de tekst overleeft, applaudisseert vervolgens hartstochtelijk. Waarschijnlijk niet alleen omdat het einde van het stuk als een ware bevrijding kan worden ervaren: ook omdat *De Wereldverbeteraar* – gisteravond in De Harmonie in Leeuwarden – een bijzonder toneelstuk is. Maar waar we eigenlijk voor klappen laat Bernard ons al op het podium zien: 'De slachtoffers zetten hun beul in de bloemetjes', vrij naar Thomas Bernard.

Een enorm plastic geel doek dat aan met naden aan elkaar gelast is vormt de achtergrond voor twee stoelen en een vaas bloemen. In die prijs voor het lelijkste decor van dit seizoen zit de *Wereldverbeteraar*, een oude man van achter in de

zeventig die zich voorbereidt op de uitreiking van een eredoctoraat bij hem thuis. Fysiek is hij in een deplorabele staat: zijn gezichtsspieren zijn vertrokken in een scheefhangende grijns en de stoel lijkt hem rechtop te houden. Soms barst hij in een hoog gegier uit, soms stikt hij bijna in een verkrampde hoestbui.

Maar zijn geest verkent nog alle hoeken en spelonken van de ziel.

De intellectuele *Wereldverbeteraar* heeft een vrouw die voor hem zorgt; 'een hypocriete rat die twintig jaar heeft gehoopt dat hij met haar zou trouwen'. In de rol van huishoudster en minnares laat zij zich commanderen, uitschelden en kleineren. Regisseur Dirk Tanghe kiest er in zijn regie voor om haar tekst geheel en al onverstaanbaar te laten uitspreken. Dat is een prima vondst, want alles wat er in het stuk aan tekst uitgesproken wordt, en dat is voor 95 procent door de man, gaat over de man. Ook als hij iets tegen haar zegt, gaat het nog steeds over hem.

Deze uiterst onplezierige, ego-centrische drammer van een *Wereldverbeteraar* wordt uitstekend gespeeld door Peter de Graaf. Hij slaagt erin om de zwartgallige kijk van de Oostenrijkse schrijver

op de mensheid op een geloofwaardige manier te vertalen. Er ontstaat zelfs mededogen met de oude morsende man en om zijn sadistische monologen tegen de vrouw, – met name het wel of niet gaan naar Interlaken, voor haar, hij haat het, hij haat de Alpen, hij haat Zwitserland, „maar jij wil naar Interlaken, nietwaar, ik haat de natuur, Interlaken haat ik nog meer, maar misschien vervul ik je wens, kun je na verloop van tijd niet anders doen dan lachen.” Het is de 'ergte' voorbij. Niets is goed. Het ontbijt is een ei en niet goed, de bloemen deugen niet, Zwitserland is fout, het ene pak heeft hij altijd aan en het andere pak is voor begravenissen, de stoelen voor de bezoekers moeten meer naar links of toch de andere kant op en de ramen moeten open en dan weer dicht. „Een plek in de zon misschien maar ik haat de zon. Een plek in de schaduw maar ik haat de schaduw.” Alle beweging is nutteloos, alle handelingen zijn in feite overbodig: het enige dat bestaat is het volstrekte isolement van de mens. En daaraan te ontsnappen is onmogelijk.

Voorstelling: De Wereldverbeteraar van de Paardenkathedraal. Plaats: De Harmonie Leeuwarden. Aantal bezoekers: 250.